

Sygn. akt V ACa 826/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – V Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Daniszewska
Sędziowie:	SA Roman Kowalkowski (spr.) SO del. Teresa Karczyńska - Szumilas
Protokolant:	stażysta Ewelina Gruba

po rozpoznaniu w dniu 30 marca 2017 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa Parafii (...)
w O.

przeciwko Skarbowi Państwa - (...)

o przywrócenie własności, przyznanie nieruchomości zamiennych, ewentualnie
o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w T.

z dnia 8 września 2016 r., sygn. akt I C 941/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt VACa 826/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 września 2016r. Sąd Okręgowy w T. uzupełnił swój wyrok z dnia 17 lutego 2014 roku w ten sposób, że po tekście zawartym w jego punkcie 4 (czwartym) dopisał: „z ustawowymi odsetkami od dnia ogłoszenia wyroku do dnia zapłaty”. Poza tym orzekł o kosztach postępowania.

Uzasadniając swoje rozstrzygnięcie wyjaśnił, że Sąd Apelacyjny w Gdańsku uchylił wyrok uzupełniający Sądu Okręgowego z dnia 11 marca 2014r. dotyczący dopisania w punkcie 4 wyroku z dnia 17 lutego 2014r. sformułowania

dotyczącego ustawowych odsetek, zniósł postępowanie w tym zakresie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania apelacyjnego.

W piśmie z dnia 12 czerwca 2013r. powódka doprecyzowała żądanie pozwu w ten sposób, że wnosiła o zasądzenie kwoty odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty.

W punkcie 4 wyroku z dnia 17 lutego 2014r. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Wojewody (...) na rzecz powódki kwotę 299.422,60 zł. W wyroku Sądu Apelacyjnego została ona obniżona do 284.113,90 zł. Była ona zasądzona z tytułu odszkodowania za utracone przez powódkę nieruchomości.

W punkcie 4 wyroku z dnia 17 lutego 2014r. sąd zasądził kwotę bez odsetek.

Zgodnie z art. 351 § 1 k.p.c. strona może w ciągu dwóch tygodni od ogłoszenia wyroku, a gdy doręczenie następuje z urzędu - od jego doręczenia, zgłosić wniosek o uzupełnienie wyroku, jeżeli sąd nie orzekł o całości żądania, o natychmiastowej wykonalności albo nie zamieścił w wyroku dodatkowego orzeczenia, które według przepisów powinien był zamieścić w wyroku.

Wyrok został ogłoszony dnia 17 lutego 2014r. Wniosek o jego uzupełnienie został nadany przez powoda na pocztę dnia 3 marca 2014r. Termin określony w tym przepisie został więc zachowany.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że rzeczywiście nie orzekł „o całości żądania”. Powódka dochodziła bowiem zasądzenia odszkodowania z odsetkami za opóźnienie. Sąd ich nie zasądził, ale też w żaden inny sposób nie rozstrzygnął o tym żądaniu (np. poprzez jego oddalenie).

Art. 63 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 maja 1989r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej przewiduje możliwość przyznania odszkodowania „ustalonego według przepisów o wywłaszczeniu nieruchomości (...)”. Odszkodowania za wywłaszczenie nieruchomości dotyczą przepisy rozdziału 5 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o wywłaszczeniu nieruchomości. Znajdujący się w tej części tego aktu prawnego art. 132 ust. 2 stanowi, że „do skutków zwłoki lub opóźnienia w zapłacie odszkodowania stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu cywilnego”. Przepisy tego kodeksu przewidują natomiast, że w przypadku opóźnienia należą się odsetki ustawowe - art. 481 § 2 k.c. (w brzmieniu obowiązującym w dniu wydania wyroku z dnia 17 lutego 2014r.).

Sformułowane przez powódkę żądanie zasądzenia odsetek za opóźnienie w zapłacie odszkodowania znajdowało podstawę w tych przepisach.

Dłużnik popada w zwłokę, gdy nie spełnia świadczenia w terminie, a jeżeli termin nie jest oznaczony, gdy nie spełnia świadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela - art. 476 k.c.

W niniejszej sprawie roszczenie dotyczące odszkodowania miało charakter ewentualny nie tylko gdy chodzi o pozew, ale nawet wtedy, gdy powódka dokonała modyfikacji żądania w piśmie z dnia 12 czerwca 2014r. Określenie jego wysokości nastąpiło w wyroku. Wynikała ona z obliczeń dokonanych w toku procesu przez biegłego. Kwota odszkodowania uwzględniała także wartość nieruchomości zamiennych i zwróconych. W tej sytuacji sąd uznał, że odsetki za opóźnienie będą biec od dnia wydania wyroku. Nie można bowiem zasadnie przyjąć, że pozwany już wcześniej był w opóźnieniu z zapłatą, skoro nawet nie wiedział, czy ma płacić, a tym bardziej - jaką kwotę. Żądanie ewentualne staje się bowiem aktualne dopiero wtedy, gdy żądanie pierwotne nie nadaje się do uwzględnienia. O tym sąd rozstrzyga dopiero w wyroku. W niniejszej sprawie sytuacja była jeszcze tym bardziej złożona albowiem część gruntów zwrócono powódce już wcześniej, a punkty 1-3 wyroku także zawierały rozstrzygnięcia dotyczące przekazania działek. To wszystko miało wpływ na wysokość odszkodowania zasądzonego w punkcie 4 wyroku. Dopiero więc z wyroku pozwany Skarb Państwa dowiedział się, że jest zobowiązany do zapłaty odszkodowania oraz jaka jest jego wysokość.

W apelacji pozwany domagał się zmiany wyroku uzupełniającego w części uwzględnionego żądania przez jego oddalenie za okres do uprawomocnienia się wyroku, zarzucając naruszenie art. 481 § 1 kc w zw. z art. 63 ust. 1

pkt 3 ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy zmieniającej przez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że od dnia wydania wyroku przez Sąd Okręgowy pozwany pozostaje w opóźnieniu z zapłatą kwoty odszkodowania.

W uzasadnieniu apelacji podnosił, że ustawa o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej wyczerpująco określiła roszczenia przysługujące K. od Skarbu Państwa i nie ma w nich roszczenia o zasądzenie odsetek.

Twierdził, że wyrok wydany w tej sprawie ma charakter konstytutywny i dlatego brak jest podstaw do przyznania odsetek od kwoty odszkodowania od daty jego wydania (ewentualnie od daty jego prawomocności) tym bardziej, że roszczenie w tym zakresie ma charakter reprzywatywacyjny, a nie odszkodowawczy.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja okazała się nieskuteczna. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia zaskarżonego wyroku i jego argumentację prawną, przyjmując je za swoje bez potrzeby ich powtarzania.

Odnosząc się zaś do podniesionych w apelacji zarzutów nie można się zgodzić z jej twierdzeniami, że wyrok zasadzający odszkodowanie na rzecz uprawnionego K., z uwagi na niemożność uczynienia zadość jego roszczeniom o zwrot bezprawnie przejętych nieruchomości, ma w tej części konstytutywny charakter. Przyznanie odszkodowania zgodnie z art. 63 wspomnianej wcześniej ustawy z dnia 17 maja 1989r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej jest konsekwencją niemożności zrealizowania żądania zwrotu nieruchomości w naturze, przejętej przez Skarb Państwa z naruszeniem zasad obowiązujących w dotychczasowych przepisach, które pozwalały co do zasady na pozbawienie K. gruntów stanowiących jego własność. Wynika stąd, że warunki bezprawnego ich przejęcia istniały w dacie dokonywania tej czynności i na użytek toczącego się postępowania o zwrot nieruchomości stanowią prawne uzasadnienie żądania zwrotu. Skoro tak jest, nie można się zgodzić z twierdzeniem skarżącego, że roszczenie odszkodowawcze, które jest konsekwencją niemożności zwrotu nieruchomości w naturze, nie ma swojego umocowania w owej bezprawności czynności przejęcia przez Skarb Państwa wspomnianych nieruchomości.

Skoro roszczenie odszkodowawcze, mające swoje umocowanie w art. 63 wspomnianej ustawy jako ekwiwalent żądania zwrotu nieruchomości, ma podstawę pierwotną w bezprawności wcześniejszego przejęcia nieruchomości K., jest z tą podstawą związane i z niej, oraz regulacji z art. 63, wynika. W konsekwencji nie ma charakteru konstytutywnego wyrok je zasadzający tylko ma on charakter deklaracyjny, bo stwierdzający obowiązek jego zapłaty jako odszkodowanie za szkodę, którą K. poniósł przez bezprawne przejęcie, a której nie można naprawić przez zarządzenie zwrotu bezprawnie przejętych nieruchomości.

Dlatego argumentacja Sądu Okręgowego co do daty wymagalności tego roszczenia związanej z określeniem jego wysokości jest przekonująca i zasługuje na aprobatę.

Nie zmienia jej argument apelacji, że cytowana już ustawa w art. 63 nie wspomina o możliwości zasądzenia odsetek. Jest tak ponieważ odsyłając do ustawy o gospodarce nieruchomościami wskazuje sposób ustalenia tego odszkodowania, zaś kwestie wymagalności świadczenia i ewentualnego opóźnienia w jego spełnieniu regulują przepisy kodeksu cywilnego prawidłowo przywołane przez Sąd Okręgowy. Pozbawione zatem jakiegokolwiek uzasadnienia prawnego jest twierdzenie apelacji, że wspomniany art. 63 zawiera zamknięty katalog roszczeń wykluczający możliwość zasądzenia odsetek.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny z mocy art. 385 kpc apelację oddalił, zaś o kosztach postępowania apelacyjnego orzekł na podstawie art 98 kpc.